

KOTOUTTAMISOHJELMA 2016 – 2019

Nurmeksen kaupunki

Nurmeksen kaupunginvaltuuston päätös
28.1.2016 § 4

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	1
2 KOTOUTUMINEN JA KÄSITTEISTÖ	1
2.1 Kotouttaminen.....	1
2.2 Kotouttamisohjelma.....	2
2.3 Alkukartoitus	2
2.4 Kotoutumissuunnitelma.....	2
2.5 Kotoutumistuki	3
2.6 Maahanmuuton käsitteistö	3
3 TURVAPAikkAMENETTELY	4
4 TULKITSEMINEN JA KÄÄNTÄMINEN	4
5. NURMEKSEN KAUPUNGIN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE	4
5.1 Sosiaalipalvelut	5
5.2 Lasten varhaiskasvatus ja esiopetus	6
5.3 Perusopetus	7
5.4 Terveystenhoito	8
6 SUUNNITELMAKAUDEN TAVOITTEET JA SUUNNITELMAN TARKASTAMINEN.	9

1 JOHDANTO

Viime vuosina Suomeen on saapunut yhä enemmän maahanmuuttajia ja ennusteiden mukaan maahanmuuton kasvu jatkuu edelleen. Maahanmuuton syyt ovat moninaiset sisältäen esimerkiksi humanitäärisen, työperäisen ja perhesyistä johtuvan maahanmuuton sekä paluumuuton. Maahanmuuton vaikutukset heijastuvat Suomen yhteiskuntakehitykseen monella eri tasolla. Maahanmuutto asettaa myös kehittämishaasteita peruspalveluihin. Nurmeksessa maahanmuuttajien osuus väestöstä on viimeisinä vuosina pysynyt noin yhden prosenttiyksikön tasolla.

Laki kotouttamisen edistämisestä (1386/2010) astu voimaan 1.9.2011. Laki velvoittaa kuntia laatimaan kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelman. Se sisältää kunnan ja muiden paikallisten toimijoiden toimenpiteet, joilla maahanmuuttajien kotoutumista edistetään. Työikäisten maahanmuuttajien kotouttamisen päävastuu on työhallinnolla, joka tukee heidän osaamisensa käyttöönottoa ja pääsyään työelämään. Työvoiman ulkopuolella tilapäisesti tai kokonaan olevien kotoutumista tuetaan ensisijaisesti kunnan toimenpitein. Nurmeksessa kotouttamisohjelman piiriin kuuluvia pakolaistaustaisia henkilöitä oli edellisen suunnitelmakauden aikana (2012-2015) vähän. Kotouttamisen palvelutarpeet ovat olleet näin hoidettavissa kaupungin palveluissa perustyön osana. Keskitettyä kehittämistyötä ei ole edellisen suunnitelmakauden aikana tehty vaan kehittämistyö on tapahtunut peruspalveluiden omissa toimintakäytännöissä.

Kotouttamisohjelma muodostaa perustan korvauksille, jotka valtio maksaa kunnalle maahanmuuttajista. Nurmeksessa kaupungin ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen välillä on sopimus, jossa määritellään pakolaisten vastaanoton järjestäminen Nurmeksessa ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaaminen. Sopimuksessa viitataan Nurmeksessa kaupungin vuonna 2000 laatimaan kotouttamisohjelmaan.

2 KOTOUTUMINEN JA KÄSITTEISTÖ

Kotoutumisen tavoitteena on, että maahanmuuttajat voisivat osallistua saapumismaan yhteiskunnan toimintaan samalla tavalla kuin saapumismaassa asuvat. Kotoutuessaan maahanmuuttaja hankkii sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla hän selviää maassa ja voi osallistua niin työelämään kuin yhteiskunnan muuhunkin toimintaan tasavertaisena. Kotoutumisprosessissa tuetaan myös maahanmuuttajan mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Näiden toimenpiteiden ja palvelujen piiriin voi kuulua henkilö, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.

2.1 Kotouttaminen

Kotouttamisella tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla. Kunta sekä työ- ja elinkeinotoimisto vastaavat yhdessä näiden palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta ja niiden seuraamisesta.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunta järjestää kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluja maahanmuuttajille. Kunta tekee työ- ja elinkeinotoimiston kanssa yhteistyötä kotouttamisessa sekä antaa maahanmuuttajalle tietoja TE-toimiston ja muiden palvelujen tuottajien tarjoamista palveluista. Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotou-

tumista edistävästä ja tukevasta työvoimapalveluista työnhakijaksi ilmoittautuneille maahanmuuttajalle.

Kotoutumisen keskeisenä tavoitteena nähdään saapumismaan kielen oppiminen, uuteen asuinmaahan ja sen tapoihin tutustuminen ja työllistymisen mahdollisuus. Maahanmuuttajan oma aktiivisuus kotoutumista edistävien tietojen ja taitojen hankkimisessa nähdään tarpeellisena kotoutumisprosessissa. Kotoutumisessa huomioidaan maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen lain ja kohtuuden mahdollistamalla tavalla.

2.2 Kotouttamisohjelma

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) velvoittaa kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatimaan kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kunnassa kotouttamisohjelma. Kotouttamisohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista ja yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamiseksi. Tavoitteena on, että maahanmuuttajat pystyvät osallistumaan tasavertaisina jäseninä yhteiskunnan toimintaan. Kotouttamisohjelmassa esitetyillä toimenpiteillä pyritään edistämään paikallisesti suvaitsevaisuutta sekä estämään maahanmuuttajien syrjäytymistä, syrjintää ja rasistisia ilmiöitä. Ohjelma muodostaa perustan sille korvaukselle, jonka valtio maksaa kunnalle maahanmuuttajista. Ohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelman resursointi huomioidaan kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

2.3 Alkukartoitus

Kaikilla maahanmuuttajilla on mahdollisuus alkukartoitukseen. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman.

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.

2.4 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelmaan on oikeus työttömillä, työnhakijaksi ilmoittautuneilla ja pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavilla maahanmuuttajilla. Suunnitelma voidaan alkukartoituksen perusteella laatia myös muulle maahanmuuttajalle. Suunnitelma laaditaan yhteistyönä kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä maahanmuuttajan kanssa. Siihen kootaan ne toimenpiteet, joilla maahanmuuttajaa voidaan parhaiten auttaa kiinnittymään suomalaiseen yhteiskuntaan. Tällaista toimintaa on esimerkiksi suomen ja ruotsin kielen sekä luku- ja kirjoitustaidon opiskelu, yhteiskuntatietouden ja suomalaisen kulttuurin tuntemuksen hankkiminen, perus- ja ammatillisen koulutuksen hankkiminen tai täydentäminen, suomalaisessa työelämässä tarvittavien valmiuksien hankkiminen ja muuhun mielekkääseen toimintaan osallistuminen.

Suunnitelman laatiminen on käynnistettävä kahden viikon kuluessa alkukartoituksesta. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava kolmen vuoden kuluessa oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröitymisestä. Ensimmäinen suunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi, jonka jälkeen suunnitelma tarkastetaan. Kotoutumissuunnitelma tehdään enintään kolmeksi vuodeksi. Erikoistapauksissa suunnitelmaa voidaan jatkaa kahdella vuodella (esim. kotiäidit, luku- ja kirjoitustaidottomat, vajaakuntoiset).

Kotoutumissuunnitelman laatineen kunnan tai TE-toimiston on tarjottava aktiivisesti maahanmuuttajalle suunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja annettujen määrärahojen puitteissa.

2.5 Kotoutumistuki

Kotoutumistuki on maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelman aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki, jonka avulla edistetään ja parannetaan tuen saajan työelämään ja jatkokoulutukseen hakeutumisen edellytyksiä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumistukena maksetaan työmarkkinatukea ja toimeentulotukea työttömyysturvalain ja toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti.

Oppivelvollisuusiän ylittäneelle maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelmassa mainittuja toimenpiteitä voidaan järjestää kotoutumiskoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta järjestetään pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena, jolloin se on lähinnä ohjaavaa ja valmentavaa koulutusta. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Omaehtoiseen opiskeluun voi opintojen lisäksi sisältyä työharjoittelua tai vapaaehtoistoimintaa esimerkiksi kansalaisjärjestöissä. Maahanmuuttajalla on kotoutumiskoulutuksen aikana oikeus kotoutumistukena maksettavaan työmarkkinatukeen, mikäli toimenpiteestä on sovittu kotoutumissuunnitelmassa.

2.6 Maahanmuuton käsitteistö

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti.

Turvapaikanhakija on henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta kotimaassa vallitsevien turvattomien olosuhteiden takia. Tavoitteena on saada pakolaisasema. Turvapaikkahakemus on jätettävä saavuttaessa maahan tai mahdollisimman pian saapumisen jälkeen.

Pakolainen on henkilö, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainon kohteeksi uskontonsa, rotunsa, kansallisuutensa tai mielipiteensä vuoksi tai sen takia, että hän kuuluu tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään, ja joka oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja joka tällaisen uhan vuoksi ei voi tai halua palata kyseiseen maahan.

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa.

Ulkomaalainen on Suomessa juridisesti määriteltynä henkilö, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta, vaan jolla on jonkin muun maan kansalaisuus tai joka on kansalaisuutta vailla oleva.

Paluumuuttaja on henkilö tai perheenjäsen, joka muuttaa takaisin kotimaahansa, esim. silloin kun yhteiskunnan olosuhteet ovat sodan jälkeen palautuneet niin vakaiksi, että on mahdollista palata. Paluumuuttajalla tarkoitetaan myös niitä Suomen kansalaisia, jotka palaavat ulkomailta Suomeen, esim. Ruotsista tai entisen Neuvostoliiton alueelta, ja joilla lain mukaan on yhteyksiä Suomeen.

Työperäinen maahanmuuttaja on henkilö, jonka pääasiallinen syy muuttaa Suomeen liittyy työhön (asiantuntijamuutto, muun ammattitaitoisen työvoiman muutto, keikkatyöläiset, yrittäjät, kansainvälinen harjoittelu, au-pairit, sesonkityövoima).

Perheperustainen maahanmuutto eli perheenyhdistäminen ja kansainvälinen perheenmuodostus.

3 TURVAPAIKKAMENETTELY

Suomen turvapaikkamenettelyssä maahanmuuttovirasto käsittelee maahantulijan hakemuksen, jonka perusteena on tarve saada kansainvälistä suojelua. Turvapaikkamenettely perustuu hakemusten yksilölliseen käsittelyyn. Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus käsitellään joko tavallisessa tai nopeutetussa menettelyssä. Ilman huoltajaa maahan tulevan alaikäisen henkilön asiaa käsiteltäessä otetaan huomioon lapsen etu. Turvapaikkahakemus jätetään maahan saavuttaessa tai mahdollisimman pian sen jälkeen. Poliisi tai rajavartiolaitos selvittää hakijan henkilöllisyyden ja matkareitin. Maahanmuuttovirasto päättää maahantulijan turvapaikasta tai oleskeluluvasta. Muutosta turvapaikkapäätökseen haetaan Helsingin hallinto-oikeudelta. Kielteisen päätöksen saaneet henkilöt poistetaan maasta ihmisoikeuksia kunnioittaen.

4 TULKITSEMINEN JA KÄÄNTÄMINEN

Viranomaisen on huolehdittava tulkitsemisesta ja kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa suomea tai ruotsia tai ei vammaan tai sairauden vuoksi tule ymmärretyksi kotouttamislaissa tarkoitetussa asiassa. Harkinnan mukaan viranomainen huolehtii tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Viranomainen voi tilata tulkin, vaikka maahanmuuttaja-asiakas ei katsoisikaan sitä tarpeelliseksi. Tulkki tilataan aina, jos ei olla varmoja, onko asiakkaalla riittävä suomenkielen taito myös monimutkaisten asioiden hoitamiseen.

Suomea taitamattomalle maahanmuuttajalle hyvät ja asianmukaiset tulkkaukset ja käännöspalvelut mahdollistavat tasavertaisen asioimisen viranomaisten kanssa. Nämä palvelut takaavat sekä asiakkaan että työntekijän oikeusturvan ja ovat edellytyksenä suomalaiseseen yhteiskuntaan kotouttamisessa.

5. NURMEKSEN KAUPUNGIN PALVELUT MAAHANMUUTTAJILLE

Kotouttamisohjelman tavoitteena on taata maahanmuuttajille kaikki peruspalvelut, jotka kotikunnan asukkaille kuuluvat. Näitä palveluja ovat muun muassa:

- asuminen
- sosiaali- ja terveystyöpalvelut
- peruskoulutus ja sivistystoimen palvelut
- vapaa-ajan palvelut

Peruspalvelut ovat keskeisessä asemassa maahanmuuttajien kotoutumisessa ja kotouttaminen on siten kaikkien hallinnonalojen yhteinen asia. Palvelut tarjotaan maahanmuuttajille, kuten muillekin kuntalaisille, yhdenvertaisesti, mutta kuitenkin henkilön erityistarpeet huomioiden. Kunnan palvelujen ohessa järjestöt ja seurakunnat ovat tärkeitä maahanmuuttotyön toimijoita auttaessaan maahanmuuttajia heidän kotoutumisessaan.

5.1 Sosiaalipalvelut

Sosiaalihuoltolain 1 §:n mukaan sosiaalihuollon toimintojen tarkoituksena on mm. edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta sekä edistää osallisuutta ja turvata yhdenvertaisesti tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut. Laki velvoittaa kiinnittämään palveluita järjestettäessä erityistä huomiota erityistä tukea tarvitseviin henkilöihin ja lapsiin. Sosiaalityön tehtävänä on auttaa maahanmuuttajia kotoutumisessa ohjaamalla maahanmuuttajia yhteiskunnan palveluverkostossa.

Kunnassa asuvilla maahanmuuttajilla, joilla on oikeus suomalaiseen sosiaaliturvaan, on oikeus saada sosiaalipalveluja samoin kuin muilla kunnan asukkailla. Sosiaalipalveluja ovat mm. sosiaalityö, toimeentulotuki, lastenvalvojan palvelut, lastensuojelu, kasvatusta ja perheneuvonta, vammaispalvelut, vanhuspalvelut, päihdetyön palvelut, mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut sekä kotipalvelu.

Sosiaalihuollon palvelutarve kartoitetaan maahanmuuttajien osalta mahdollisen alkukartoituksen yhteydessä tai erikseen laaditussa sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnissa. Sosiaalipalvelujen tulee olla tarpeenmukaisesti yhteensovitetut keskenään ja eri hallinnonalojen palveluiden kanssa. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä maahanmuuttajalle nimetään omatyöntekijä tai vastuu sosiaalityöntekijä, joka toimii yhdyshenkilönä ja koordinoi palvelujen järjestämistä. Sosiaalihuollon palvelut järjestetään samansisältöisinä ja -laajuisina kuin kunnan muillekin asukkailla, ottaen huomioon mitä laissa säädetään kunnan tehtävistä ja maahanmuuttajan oikeudesta kotoutumissuunnitelmaan ja kotoutumistukeen sekä mitä valtion kanssa on sovittu pakolaisten vastaanoton palvelujen järjestämisestä. Maahanmuuttajilla ja erityisesti pakolaisilla on yleensä pitkäaikainen tarve sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työelämän ulkopuolella olevien nuorten, vammaisten ja ikääntyneiden tilanteeseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Nurmeksien kaupungilla ei ole erillistä yksikköä vastaamassa maahanmuuttajatyöstä, vaan sosiaalihuollon palvelut maahanmuuttajille järjestetään olemassa olevin voimavaroin. Sosiaalityössä vastataan pakolaisten vastaanottamisesta, käydään neuvotteluja TE-keskuksen kanssa kuntaan sijoitettavista pakolaisista ja ollaan heihin yhteydessä mahdollisesti jo vastaanottokeskuksessa. Sosiaalitoimi kartoittaa asiakkaan tilanteen ja hankkii asunnon sekä sinne välttämättömät tarvikkeet. Maahanmuuttotyö on sisällytetty osaksi aikuissosiaalityön työtehtäviä. Pakolaisten vastaanottaminen, maahanmuuttajille laadittavien alkukartoitusten ja kotouttamissuunnitelmien laatiminen sekä seuraaminen tapahtuvat sosiaalityössä normaalin asiakastyön puitteissa. Pakolaisperheiden tai useamman pakolaisen vastaanottamistilanteissa henkilöstöresurssien tarve kasvaa tilapäisesti.

Yhteystiedot:

Sosiaalipalvelukeskus
Porokylänkatu 6e
75530 Nurmes

Ajanvaraus ma-pe klo 9 – 12
puh. 04010 45310

Sosiaalipalveluohjaaja
puh. 04010 45306

Sosiaalityöntekijä
puh. 04010 45302

5.2 Lasten varhaiskasvatus ja esiopetus

Maahanmuuttajaperheellä on varhaiskasvatuslain mukainen oikeus lasten päivähoitoon ja perusopetuslain mukainen oikeus esiopetukseen. Lasten päivähoitosijoituksessa huomioidaan perheen tarpeet ja tilanne valittaessa osa- tai kokopäivähoitoa. Tavoitteena on sijoittaa maahanmuuttajataustaiset lapset suomenkielisiin päivähoitoryhmiin oppimaan suomen kieltä ja kulttuuria.

Päivähoitohakemukset voi tehdä sähköisesti lomakkeella, joka löytyy Nurmeksien kaupungin sivuilta -> sivistyspalvelut -> varhaiskasvatus -> lomakkeet. Ei- sähköiset hakemukset toimitetaan Nurmeksissa varhaiskasvatuksen aluejohtajille tai perhepäivähoidon ohjaajalle. He käsittelevät päivähoitohakemukset sekä ohjaavat ja neuvovat päivähoitoasioissa. Heiltä saa myös ajankohtaista tietoa esimerkiksi sen hetkisestä päivähoitotilanteesta ja hoitopaikkojen sijainnista. Aluejohtajat sijoittavat lapset päiväkotiryhmiin tai ryhmäperhepäiväkoteihin ja perhepäivähoidon ohjaaja perhepäivähoitoon. Päivähoitopaikkaa valittaessa otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan vanhempien hoitopaikkatoiveet.

Nurmeksissa on kolme päiväkotia: Hannilan, Porokylän ja Rekulan päiväkodit. Hannilan päiväkodissa on 3–7-vuotiaiden vuorohoitoryhmä sekä viikonloppuhoito keskitettynä, esikoululaisten kokopäiväryhmä ja pienryhmä. Porokylän päiväkodissa toimii esikoululaisten kokopäiväryhmä. Rekulan päiväkodissa on 3-5-vuotiaiden ryhmä, 3-6-vuotiaiden pienryhmä ja esikouluryhmä. Molemmissa pienryhmissä lapsi saa esiopetusta ja tarvittaessa kuntouttavaa päivähoitoa. Nurmeksissa on neljä ryhmäperhepäiväkotiä, joista yhdessä järjestetään alle 3-vuotiaiden lasten vuorohoito. Kolmessa ryhmäperhepäiväkodissa lasten päivähoito tapahtuu noin klo 6.30 - 18.00 välillä. Nurmeksissa työskentelee myös omissa kodeissaan perhepäivähoitajia, joko yhden hoitajan lapsiryhmässä tai kahden hoitajan ryhmänä. Perhepäivähoidossa olevien lasten varahoitopaikka on ryhmäperhepäiväkoti Vesselit.

Nurmeksien kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstöllä on käytettävissä opetussuunnitelmat maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatusta, esiopetusta ja suomi toisena kielenä S2- opetusta varten.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimisympäristö muokataan sellaiseksi, että se tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kotoutumista ja suomen kielen oppimista unohtamatta lapsen oman kielen ja kulttuurin tukemista. Pääasiallisesti kielen oppiminen tapahtuu eheytyesti kai-

kessa esiopetuksen toiminnassa. Tarvittaessa lapsen kielen oppimista tuetaan esim. kuvittamalla toimintoja, lauluja, loruja, jumppatuokiota jne. Suomen kielen opettaminen maahanmuuttajalapsille on muistettava kaikissa arkipäiväntilanteissa. Pienten lasten ryhmässä suomen kieli opitaan osana jokapäiväistä toimintaa. Isommille lapsille suomen kieltä opetetaan yksilö-, pari ja pienryhmätyöskentelyinä. Lasten taitoja ja suomen kielen oppimista havainnoidaan säännöllisesti päivän eri tilanteissa ja eri metodein. Alussa lapsen apuna voi olla tulokkaava kieliaavustaja, joka toimii lapsen turvana ja auttaa ymmärtämään päiväjärjestystä. Kun lapsi oppii kieltä ja pääsee osaksi ryhmää, avustaja vetäytyy vähitellen pois.

Yhteystiedot:

Rekulan päiväkoti
Ikolantie 27
75530 Nurmes
Varhaiskasvatuksen aluejohtaja
puh. 04010 45318

Hannilan päiväkoti
Sukkatie 5
75500 Nurmes
Varhaiskasvatuksen aluejohtaja
puh. 04010 45319
Perhepäivähoidon ohjaaja
puh. 04010 45351

Porokylän päiväkoti
Mähköntie 19
75530 Nurmes
Varhaiskasvatuksen aluejohtaja
puh. 04010 45318

5.3 Perusopetus

Perusopetuslain mukaiseen perusopetukseen ovat oikeutettuja kaikki oppivelvollisuusikäiset lapset ja nuoret. Kaupunki järjestää yleisopetuksen lisäksi myös perusopetukseen valmistavaa opetusta sekä erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetusta. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu vasta maahan muuttaneille sekä niille Suomessa syntyneille tai alle kouluikäisinä Suomeen muuttaneille, joilla ei ole puutteellisen kielitaidon vuoksi vielä edellytyksiä opiskella yleisopetuksen ryhmissä. Valmistava opetus on mahdollista toteuttaa lähikoulun yhteydessä, yleisopetuksen luokkiin osin integroiden tai erillisopetuksena. Päätös maahanmuuttajaoppilaan sijoittamisesta valmistavaan tai perusasteen opetukseen tehdään kielitaitotestin perusteella.

Nurmeksen kaupungin opetustoimen henkilöstöllä on käytettävissä erilliset opetussuunnitelmat maahanmuuttajataustaisten oppilaitten valmistavaa opetusta ja perusasteen suomi toisena kielenä -opetusta (S2) sekä arviointia varten. Opetuksen järjestäjä päättää maahanmuuttajien opetuksen järjestelyistä, opetuspaikasta ja S2-tuntien määrästä. Tavoitteena on pidettävä riittävän S2 -opetuksen järjestämistä kaikille maahanmuuttajaoppilaille, joiden suomen kielen taito ei ole syntyperäisen tasolla. Suomi toisena kielenä -opetusta tulisi antaa oppilaan koko peruskouluajan, joko yksinomaisten (suomen kielen ja kirjallisuuden) S2-oppimääränään tai osin suomi äidinkielenä -opetuksen rinnalla.

Maahanmuuttajaoppilaiden opiskelua ja kotoutumista tuetaan kouluille mahdollisin tavoin, kuten kodin ja koulun (eri toimijoiden: opettajat, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja ym.) yhteistyöllä ja henkilökohtaisten oppimissuunnitelmien mukaan opettaen. Luokissa on mahdollista opiskella tarvittaessa koulunkäynnin ohjaajien tuella. Lisäksi voidaan tarjota tuki- ja erityisopetusta sekä muutoin eriyttää opetusta S2-oppilaan tarpeiden mukaan. Oppilaiden perhe- ja kulttuuritaustat vaihtelevat suuresti, joten kodin ja koulun yhteistyön onnistuminen vaatii erityisjärjestelyjä (kuten tulkkipalvelut). Yhteistyö muiden kotoutumista tukevien toimijoiden kanssa korostuu.

Koulutoimella voi olla mahdollisuus järjestää maahanmuuttajataustaisille oppilaille sekä oman-kielistä että oman äidinkielen opetusta, mikäli kunnassa on vähintään neljä samaa kieltä äidinkielenään puhuvaa, mikäli vanhemmat anovat opetusta sekä mikäli ryhmille löytyy sopiva, äidinkielenään kyseistä kieltä puhuva opettaja. Muussa tapauksessa kouluissa voidaan tukea muilla tavoin oppilaan oman kulttuurin piirteiden ja arvostuksen säilymistä.

Koulujen tehtävänä on tukea maahanmuuttajaoppilaan kehittymistä identiteetiltään ja persoonaltaan tasapainoiseksi kaksi- tai monikieliseksi ja – kulttuuriseksi nuoreksi aikuiseksi. Tehtävänä on myös taata, että oppilas suorittaa perusopetuksen oppimäärän ja pystyy siten hakeutumaan jatko-opintoihin. Erityisesti opetuksen nivelvaiheissa tulisi huolehtia suunnitelmallisesta kotoutumisen tukemisesta. Maahanmuuttajaoppilaiden tasapuolinen kohtelu sekä syrjinnän, kiusaamisen ja rasmin ennaltaehkäisy vaatii kouluilta niiden omien tasavertaisuuteen tähtäävien käytänteiden noudattamista ja tarvittaessa tehostamista.

Yhteystiedot:

Sivistyspalvelukeskus
Kötsintie 2
75500 Nurmes
Sivistysjohtaja puh. 04010 45101

5.4 Terveydenhoito

Kaikilla Suomessa asuvilla on oikeus perusterveydenhoitoon ja palveluihin. Terveydenhoidon palveluista vastaavat kunnat, jotka tuottavat palvelut itse tai ostavat ne muilta. Kuntien järjestämiä terveydenhoidon palveluja ovat terveysneuvonta ja terveystarkastukset, sairaanhoito, kuntoutus, mielenterveyspalvelut, sairaankuljetus, hammashoito, neuvolapalvelut, koululaisten ja opiskelijoiden terveydenhoito, työterveyshoito ja seulonta- ja joukkotarkastukset. Työpaikoilla on usein oma työterveyshoito, jota yrityksen työntekijät käyttävät sairastapauksissa.

Maahanmuuttajan oikeuksia määrittävät kansanterveyslaki, mielenterveyslaki, erikoissairaanhoitolaki, tartuntatautilaki, terveydenhoitolaki sekä laki potilaan asemasta ja oikeuksista.

Pakolaisille tehdään niin sanottu maahantulotarkastus, joka aloitetaan vastaanottokeskuksessa ja tarvittaessa jatketaan terveyskeskuksessa. Tämä sisältää muun muassa:

- Terveystilan kartoituksen
- Hoidettavissa olevien tai suojatoimia edellyttävien tartuntatautien seulonnan
- Aikaisempien sairauksien ja hoitojen kartoittamisen
- Rokotuksien varmistamisen
- Psykkisten ongelmien kartoittamisen

Terveystieteiden asiakaina maahanmuuttajien tarpeet voivat olla erilaisia kuin paikallisen väestön. Suomalaiset toimintatavat esim. vastaanottoaikojen noudattamisessa tulisivat selvittää maahanmuuttajille huolellisesti.

Yhteystiedot:

Nurmeksen terveysasema
Porokylänkatu 1
75530 Nurmes

puh. vaihde 04010 40000
ma - to klo 8 - 15.30 ja pe 8 - 15

Yhteyshenkilö terveydenhoitaja
puh. 04010 40254

6 SUUNNITELMAKAUDEN TAVOITTEET JA SUUNNITELMAN TARKASTAMINEN

Nurmeksen kaupunki on tehnyt sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta. Valtakunnallisesti kasvanut pakolaistilanne ei marraskuussa 2015 näy Nurmeksessa. Lisäresurssien tarve kunnan palveluissa tulee esille tilanteissa, joissa kuntaan osoitetaan lyhyellä aikavälillä useita pakolaisia tai pakolaisperheitä. Tällöin pakolaisten vastaanottamiseksi ja kotouttamistoimenpiteiden aloittamiseksi tarvitaan tilapäisesti lisää henkilöstöresursseja ja tiivistettyä monialaista yhteistyötä. Suunnitelmakauden tavoitteena on käynnistää monialainen yhteistyöryhmä kotouttamistoimien säännönmukaista suunnittelua, kehittämistä ja seuranta varten. Monialainen yhteistyöryhmä koostuu kunnan sosiaali- ja terveystieteiden, sivistystieteiden sekä työ- ja elinkeinotoimiston edustajien lisäksi poliisin, paikallisten seurakuntien ja järjestöjen edustajista. Monialainen yhteistyöryhmä koollekutsutaan tarpeenmukaisessa laajuudessa vähintään kerran vuodessa. Koollekutsumisesta vastaa Nuva kuntayhtymän sosiaalipalvelut.

Tämä kotouttamishjelma muodostaa perustan sille korvaukselle, jonka valtio maksaa kunnalle pakolaisista ja maahanmuuttajista. Ohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelman resursointi huomioidaan kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.